

Έκθεση βιβλίου

«Εγκεφαλικός θάνατος» και μεταμοσχεύσεις οργάνων, Κων. Καρακατσάνη, 3^η έκδοση, Εκδόσεις Αγιοτόκος Καππαδοκία, Θεσσαλονίκη 2008

Ο θάνατος αποτελεί μεγάλο μυστήριο από μεταφυσική άποψη. Για την ιατρική παραδοσιακά σήμαινε την οριστική παύση των λειτουργιών της ζωής. Η δυνατότητα της μηχανικής υποστήριξης των ζωτικών λειτουργιών (αναπνοή, κυκλοφορία, νεφρική λειτουργία) σε καταστάσεις που παλαιότερα ήσαν ασύμβατες με την επιβίωση, σχετικοποίησε την παραδοσιακή έννοια του θανάτου και δημιούργησε το δίλημμα «*πότε τελειώνει φυσιολογικά η ζωή*». Η έννοια του εγκεφαλικού θανάτου αναπτύχθηκε υπό τις συνθήκες αυτές, σε μια προσπάθεια διαφυγής από το «αδιέξοδο». Από την άλλη μεριά, η ραγδαία είσοδος των μεταμοσχεύσεων στην ιατρική πρακτική δημιούργησε την «ανάγκη» εξεύρεσης οργάνων για τους υποψηφίους λήπτες. Και εδώ ο εγκεφαλικός θάνατος φάνηκε να προσφέρει μια λύση. Είναι όμως πράγματι «λύση»;

Η αντιμετώπιση του εγκεφαλικά νεκρού ανθρώπου, όπως και του ετοιμοθανάτου και του κρίσιμα πάσχοντος γενικότερα, δεν μπορεί να είναι ξένη με τη θρησκευτική ή κοσμοθεωριακή τοποθέτηση του γιατρού απέναντι στον ζώντα άνθρωπο. Στην 3^η έκδοση του βιβλίου του ο καθηγητής Κ. Καρακατσάνης αναλύει επιστημονικά και θεολογικά την έννοια του εγκεφαλικού θανάτου, υπό το πρίσμα των επιστημονικών δεδομένων που έχουν συσσωρευθεί τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες, σε μια προσπάθεια να προβληματίσει τον καλόπιστο σκεπτόμενο αναγνώστη. Είναι βέβαια γνωστό ότι στη συζήτηση επίμαχων και δεοντολογικά αμφιλεγόμενων θεμάτων υπάρχει μια τάση πόλωσης, και συνεπώς θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι ο συγγραφέας καλύπτει τη δική του πλευρά χωρίς επαρκή αντίλογο. Ωστόσο, ακόμη κι αν δεν συντάσσεται κανείς πλήρως με τις θέσεις του, μπορεί να προβληματισθεί πάνω σ' έναν διάλογο που ακόμη δεν φαίνεται να έχει τελειώσει.

Ίσως να μην ισχύει ένας κανόνας σε όλες τις περιπτώσεις: ακόμη και στον θάνατο δεν υπάρχουν ασθένειες, αλλά ασθενείς. Με το πνεύμα αυτό θα πρέπει να είμαστε αυστηροί στα κριτήριά μας, να τα εφαρμόζουμε νομότυπα (*lege artis*), αλλά και να είμαστε διατεθειμένοι να τα αναθεωρήσουμε αν πρέπει. Ο αναγνώστης που δεν αδιαφορεί για την Ορθόδοξη θέση πάνω στο ακανθώδες αυτό θέμα μπορεί να βρει στο βιβλίο αυτό ερεθίσματα για σκέψη, ίσως και για προσευχή.

Δρ Αντώνης Παπαγιάννης
Πνευμονολόγος

Φωτός Κάλλος, Ποιήματα του Ανδρέα Λίτου, Εκδόσεις Φωτεινός, Θεσσαλονίκη 2006

Τον Ανδρέα Λίτο τον συνάντησα τυχαία σε μία ομιλία. Ευγενής, λιτός και κόσμιος, μου χάρισε πρόθυμα την ποιητική συλλογή του «Φωτός Κάλλος». Είναι καρδιολόγος ο Ανδρέας και μπορεί καλύτερα από τον καθένα μας να νιώσει τα σκιρτήματα της καρδιάς και να τα μεταφράσει σε ποιήματα.

Διάβασα τη συλλογή του, την 7η στη σειρά από το 1986, το ίδιο βράδυ. Και την ξαναδιάβασα, και τη μελέτησα, και ζήλεψα γιατί εγώ δεν έχω το ταλέντο του Ανδρέα Λίτου.

Το Φως είναι το κυρίαρχο στοιχείο στις ποιητικές συλλογές που έχει εκδόσει μέχρι σήμερα. Αυτές είναι οι: *Φωτολογία* 1990, *Φωτορροές* 1993, *Φωτοδοχή* 1995, *Φωτός Έρωσ* 1998, *Φωτοτραγουδά* 2000, *της Αγάπης και του Φωτός* 2002.

Ενδεικτικά παραθέτω μέρος του ποιήματός του με τίτλο «Δύο χιλιάδες ευκαιρίες».

«Ξόδεψα τη ζωή μου να μάθω το κτιστό.

Τα γράμματα, την επιστήμη, την τέχνη,
και τις ιδέες των ανθρώπων.

Για το δικό μου το καλό

και λίγο περίσσειμα για τους άλλους.

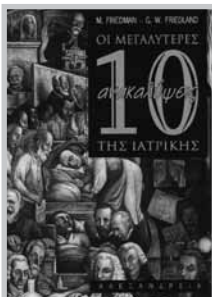
Προϊστάμενος στο πέλαγος της επιστήμης.

Κουκκίδα μισοσβησμένη στον πλατύ ωκεανό.
Και πιο πέρα το αέναο Άκτιστο.
Μεγέθη αόρατα, άπιαστα στο νου».

Όλοι μας είμαστε κουκκίδες μισοσβησμένες στον πλατύ ωκεανό της γνώσης και της Επιστήμης. Κι όσο διαβάζουμε τόσο χανόμαστε. Τόσο περισσότερο συνειδητοποιούμε ότι «εν οίδα, ότι ουδέν οίδα».

Μπράβο σου, Ανδρέα Λίτο.
Αξίζει να τον διαβάσετε.

Οι δέκα μεγαλύτερες ανακαλύψεις της ιατρικής, Μέγιερ Φρίντμαν και Τζέραλντ Φρίντλαντ. Μετάφραση: Κατερίνα Θανοπούλου, Επιμέλεια: Μαρίνα Κολιτσοπούλου, Σχήμα 24 × 17, σελ. 303, εκδόσεις ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, Θεσσαλονίκη 2008

Το βιβλίο αυτό δεν παρουσιάζει την ιστορία ή την εξέλιξη της δυτικής ιατρικής. Οι συγγραφείς αποτολμούν να επιλέξουν και να παρουσιάσουν εκείνες τις δέκα ανακαλύψεις της ιατρικής που θεωρούν ως τις πιο σημαντικές μετά το 1543. Χωρίς αυτά τα θεμελιώδη βήματα, η ιατρική όπως τη γνωρίζουμε και την ασκούμε σήμερα δεν θα ήταν δυνατή. Στον τόμο αυτό παρουσιάζεται διεξοδικά ο βίος των επιστημόνων στους οποίους πρωτίστως οφείλονται αυτές οι δέκα κορυφαίες ανακαλύψεις...

Όσο για τα κριτήριά μας σχετικά με την επιλογή των δέκα θεμελιωδών ανακαλύψεων, πρώτα από όλα ερευνήσαμε τους τρεις τομείς του πεδίου της ιατρικής: τη δομή και τη λειτουργία του ανθρώπινου σώματος και εγκεφάλου, τη διάγνωση διαταραχών και νοσημάτων και τη θεραπεία τέτοιων παθήσεων. Αναρωτηθήκαμε ποιες από τις χιλιάδες ανακαλύψεις που έχουν πραγματοποιηθεί είναι οι δέκα που κατεξοχήν δεσπόζουν σε αυτούς τους τρεις τομείς...

Σχετικά εύκολα επιλέξαμε εκατό –μνημειώδεις, κατά τη γνώμη μας– ανακαλύψεις από τις πέντε χιλιάδες ή και περισσότερες της δυτικής ιατρικής. Δυσκολευτήκαμε όταν προσπαθήσαμε να μειώσουμε τις επιλογές μας σε είκοσι πέντε. Παραδείγματος χάρη, η επινόηση της χειρουργικής αντισηψίας και της ασηψίας για να αποτραπεί

η βακτηριακή μόλυνση των χειρουργικών τραυμάτων ήταν πράγματι πολύ σημαντική, αλλά η ανακάλυψη του Κωχ ότι τα βακτήρια ήταν η αιτία των λοιμώξεων ήταν πολύ πιο σημαντική. Επίσης οι ανακαλύψεις της ινσουλίνης και της κορτιζόνης (και οι δύο τιμήθηκαν με βραβείο Νόμπελ) ήταν στον αρχικό μας κατάλογο των εκατό ανακαλύψεων· αν και πολύ σημαντικές, η ανίχνευση των βακτηρίων και η εξέλιξη που σημειώθηκε με τη χειρουργική αναισθησία είχαν απείρως μεγαλύτερη σημασία...

Στο τελευταίο μας κεφάλαιο, επιλέγουμε την ύψιστη κατά τη γνώμη μας από όλες τις ιατρικές ανακαλύψεις. Όσο οι αναγνώστες θα μελετούν τα κεφάλαια του βιβλίου, στα οποία οι δέκα ανακαλύψεις εκτίθενται κατά χρονολογική σειρά, ίσως θελήσουν να επιλέξουν τη «μία και μόνη πιο σημαντική» κατά τη δική τους άποψη. Τους καλούμε να συγκρίνουν την επιλογή τους με τη δική μας, την οποία και αποκαλύπτουμε στο κεφάλαιο 11...

HIPPOKRATIA, Vol. 12, Suppl. 1, August 2008, Quarterly Medical Journal, ISSN 1108-4189, Aerospace Medicine, Guest Editors Bamidis PD, Kourtidou-Papadeli C

- *Guest Editorial: Aspects of Aerospace Medicine*, Bamidis PD, Kourtidou-Papadeli C.
- *Human Exploration of Space: why, where, what for?* Vernikos J.
- *Biomedical real-time monitoring in restricted and safety-critical environments*, Astaras A, Bamidis PD, Kourtidou-Papadeli C, Maglavaras N.
- *An e-learning platform for Aerospace Medicine*, Bamidis PD, Konstantinidis S, Papadellis CL, Perantoni E, Styliadis C, Kourtidou-Papadeli C, Pappas C.
- *Informatics-based Medical Procedure Assistance during Space Missions*, Iyengar MS, Carruth TN, Florez-Arango J, Dunn K.
- *The therapeutic Benefits of Gravity in Space and on Earth*, Kourtidou-Papadeli C, Papadellis CL, Vernikos J, Bamidis PD, Hitoglou-Antoniadou M, Perantoni E, Vlachogiannis E.
- *The Brazilian Research and Teaching in Biomedicine and Aerospace Biomedical Engineering*, Russomano T, Falcao PF, Dalmarco G, Martinelli L, Cardoso R, Santos MA,

Sparenberg A. • *Simulating human space physiology with bed rest*, Jost PD. • *Reducing Incapacitating Symptoms during Space Flight: is Postural Deficiency Syndrome an Applicable Model?* Souvestre PA, Landrock CK, Blaber AP. • *Astrobiological Aspects of Mars and Human Presence: Pros and Cons*, Horneck G. • *Arrhythmias, Sudden Cardiac Death and incapacitation of pilots*, Mantziari L, Styliadis C, Kourtidou-Papadeli C, Styliadis I. • *Sensorineural hearing loss of noise in members of aviation club of Larissa (Greece)*, Gerostergiou E, Tsitiridis I, Batzakakis D, Limpanonvong G, Vathilakis I, Sandris V. • *Legal Background of Aviation Medicine in Europe and its future development*, Siedenburgh J. • *Future aeromedical assessment in general aviation: a contribution to the actual discussion*, Siedenburgh J. • *New Paradigma for Understanding In-Flight Decision Making Errors: a Neurophysiological Model Leveraging Human Factors*, Souvestre PA, Landrock CK, Blaber AP. • *High altitude cognitive performance and COPD interaction*, Kourtidou-Papadeli C, Papadelis C, Koutsonikolas D, Boutzioukas S, Styliadis C, Guiba-Tziampiri O. • *A research facility for habitation questions to be built at the German Aerospace Center in Cologne: future challenges of Space medicine*, Koch B, Gerzer R.

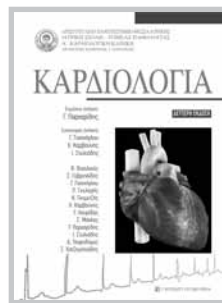
Φυσικοθεραπεία σε κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος, Διομήδης Α. Κοτζαηλιάς, Σχήμα 21 x 28, σελ. 300, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008

Η παρούσα έκδοση κρίθηκε σκόπιμη, γιατί μέχρι τώρα ολοκληρωμένο σύγγραμμα που να περιέχει βασικές γνώσεις της φυσικοθεραπευτικής αποκατάστασης σε κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος, μάλλον δεν υπάρχει. Στηρίχθηκε στη μακροχρόνια εμπειρία του συγγραφέα τόσο ως εκπαιδευτικού, όσο και ως ελεύθερου επαγγελματία. Απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές φυσικοθεραπείας-φυσικοθεραπευτές, αλλά και σε ιατρούς συγκεκριμένων ειδικοτήτων, οι οποίοι επιθυμούν γνώσεις πάνω στις εφαρμο-

γές φυσικοθεραπευτικών μέσων. Μέσα από το βιβλίο δίνεται η δυνατότητα προσέγγισης της φυσικοθεραπευτικής αξιολόγησης και κατ' επέκταση αποκατάστασης των κακώσεων του μυοσκελετικού συστήματος. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία αλλά και με βάση την προσωπική εμπειρία, το πρόγραμμα αποκατάστασης διαφοροποιείται από άτομο σε άτομο, με αποτέλεσμα να τροποποιούνται αναλόγως και τα πρωτόκολλα. Ο διαχωρισμός των κεφαλαίων έγινε σύμφωνα με το πρόγραμμα αποκατάστασης που ακολουθεί ο φυσικοθεραπευτής και δεν είναι απόλυτα συμβατός με τα καθιερωμένα βιβλία ορθοπαιδικής.

Καρδιολογία, β' έκδοση, Α' Καρδιολογική Κλινική Α.Π.Θ., επιμέλεια Γ. Παρχαρίδης, Σχήμα 21 x 28, σελ. 714, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008

Με στόχο τη διατήρηση ουσιαστικής επαφής με τις γενικά αποδεκτές επιστημονικές απόψεις και οδηγίες τις ανάγκες του σύγχρονου φοιτητή και του ενημερωμένου ιατρού, αποφασίστηκε και επιτεύχθηκε η βελτιωμένη επανέκδοση του βιβλίου Καρδιολογίας από τα μέλη ΔΕΠ της Α' Πανεπιστημιακής Καρδιολογικής Κλινικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για το αίσθημα ευθύνης με το οποίο ανταποκρίθηκαν με προθυμία και συνέπεια στην πρόσκλησή μου για ανανέωση της συγγραφής των κεφαλαίων τους. Οι γνώσεις στην Καρδιολογία εμπλουτίζονται με ταχύτατους ρυθμούς, έτσι ώστε υπάρχει αδήριτη ανάγκη για την ανανέωση ενός βιβλίου Καρδιολογίας που απευθύνεται σε φοιτητές και αποτελεί σημείο αναφοράς νέων ιατρών. Το βιβλίο αυτό απευθύνεται κυρίως στους φοιτητές της Ιατρικής, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως βοήθημα για ειδικευόμενους ή ειδικούς. Πιστεύουμε ότι οι παραπάνω ιατροί, οι ασχολούμενοι με τη νοσηλεία του ασθενούς, θα πρέπει να μιλούν την ίδια επιστημονική γλώσσα και να έχουν τον ίδιο τρόπο ιατρικής σκέψης. Μπορεί να αποτελέσει τον συνδεδεμένο κρίκο μεταξύ του καρδιολόγου και του μη ειδικού κλινικού ιατρού.